

Årsberetning

2014

Kongernes Samling

The Royal Danish Collection

Kongernes Samling

The Royal Danish Collection

Nyt navn og ny visuel identitet til De Danske Kongers Kronologiske Samling.

2014 blev et perspektivrigt år med overtagelse af H.M. Dronningens Håndbibliotek, åbning af en læringsenhed og modtagelse af 365.000 gæster.

Perspektivrigt, fordi en organisatorisk flytning af H.M. Dronningens Håndbibliotek til Kongernes Samling har åbnet nye muligheder for forskning og ikke mindst formidling af Håndbibliotekets rige samlinger i sammenhæng med de øvrige samlinger og aktiviteter på Rosenborg og Amalienborg.

Perspektivrigt, fordi en ny læringsenhed betyder øget fokus på formidling til et dansk publikum på et museum, der primært besøges af udlændinge.

Perspektivrigt, fordi det høje besøgstal har sikret økonomi til at udvikle organisationen på de indre linjer med bl.a. flere nye stillinger og mange

nye arbejdslokaler, der samlet set understøtter udviklingen af det, der er alle museers formål: Indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling.

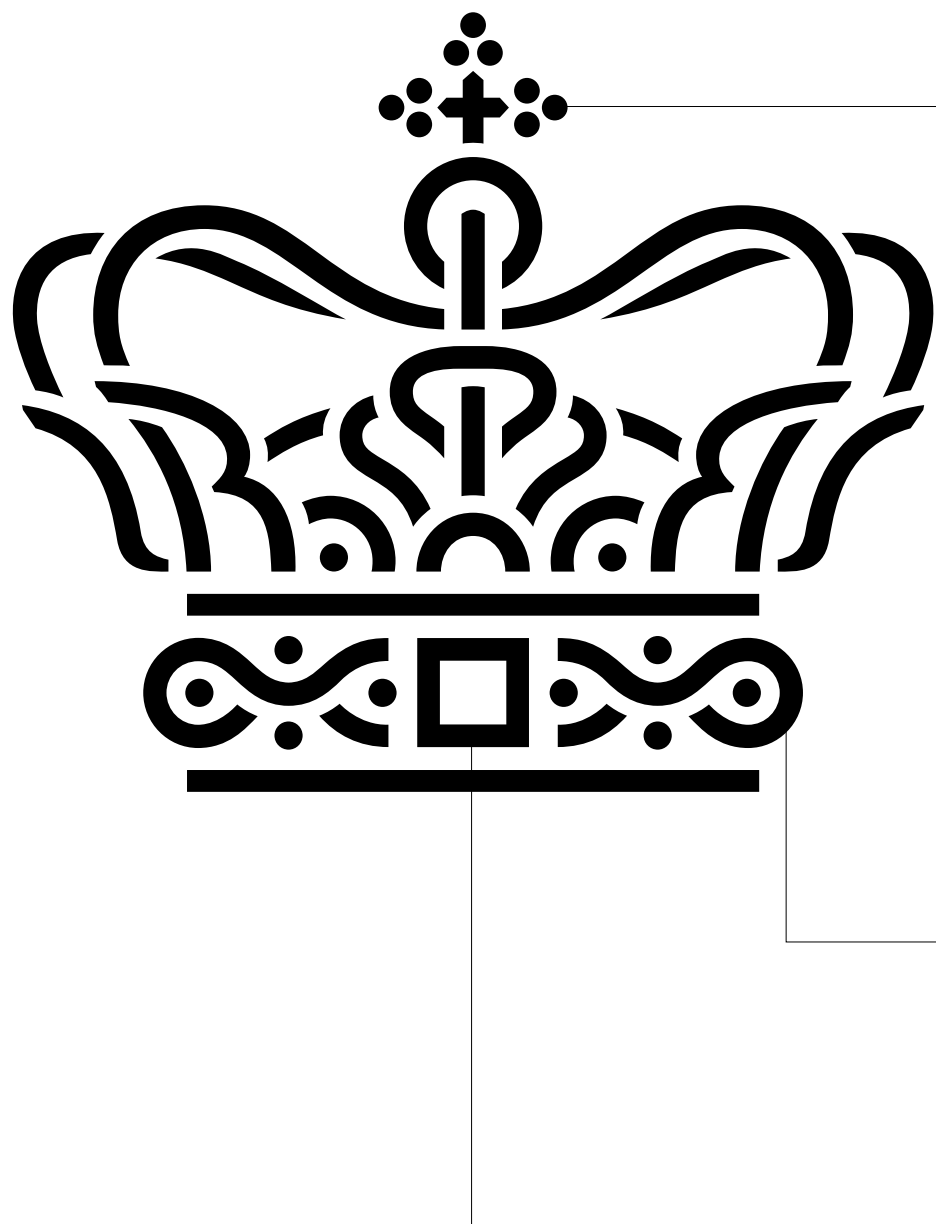
Kongernes Samling er ikke kun museumsgenstande i historiske bygninger, det er også medarbejdere, hvis ihærdige og engagerede indsats har skabt de mange resultater, som denne årsberetning afspejler.

En ganske særlig tak skal rettes til den kongelige familie, der også i 2014 har støttet museet med gaver, udlån til udstillinger og ikke mindst har givet mulighed for, at museet i vidt omfang kan åbne beletagen i Christian 8.s Palæ for publikum.

Rosenborg, den 15. januar 2015.

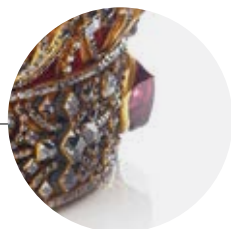
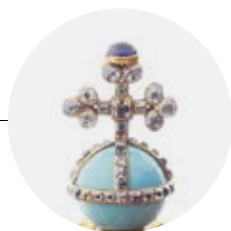
Henning Fode
Direktør

Jørgen Selmer
Museumsdirektør

Kronen er det centrale element i museets nye visuelle identitet. Kronen fremstår både ny og meget tro mod guldsmedens værk, Christian 5.s krone i skatkammeret på Rosenborg.

The crown is the central element of the museum's new visual identity. The crown looks both new and is very true to the work of the goldsmith: Christian V's crown in the treasury at Rosenborg.

NY VISUEL IDENTITET

Ved afslutningen af året kunne museet præsentere sin nye visuelle identitet, og ikke mindst sit nye navn – Kongernes Samling.

Forud var gået et stort arbejde, der tog sin begyndelse ved årets start. Museet har længe savnet en fælles visuel identitet, der både kan sikre et fælles udtryk på hver af de tre afdelinger og samtidigt forstærke opfattelsen af, at afdelingerne hænger sammen.

Arbejdet blev indledt med at identificere det rigtige designbureau, og valget fandt på AM, en nystartet virksomhed bestående af erfarne kræfter. Opgaven lød på både at finde en smuk og funktionel grafisk løsning, men lige så vigtigt at organisere de grafiske hierarkier for at tydeliggøre på bedste måde, hvad museet kan tilbyde omverdenen.

Sidst, men ikke mindst var museets vedtægtsbestemte navn "De Danske Kongers Kronologiske Samling" i spil til en fornyelse. Der bliver ikke ændret ved navnet i museets vedtægter, men efter mere end 150 års tro tjeneste var det tid til at stramme navnet op for at gøre det mere enkelt og mere forståeligt i forhold til museets omverden.

Herefter fulgte en omfattende proces med workshops og møder, hvor museets ledelsesgruppe "fyldte" information på AM, og samme gruppe blev udfordret til at forklare og tydeliggøre, hvad institutionen står for, og hvad den bør stå for. Alt sammen for at skabe en platform, hvorfra disse værdier kan kommunikeres effektivt til omverdenen.

Processen kastede fire centrale produkter af sig. Det første var museets nye navn: Kongernes Samling. Et destillat af det bedste ved det gamle navn, men nu forkortet og forenklet.

Det andet var en egen krone til kronens hjemsted. Som længe ønsket kan museet nu pryde sig med sin egen grafiske udgave af Christian 5.s krone. Den nye krone tager sit udgangspunkt i udsmykningen af sit gyldne forlæg og fremstår både ny og meget tro mod guldsmedens værk i skatkammeret.

Det tredje var valget af en signaturfarve til hver af de tre afdelinger. Rød og gul til henholdsvis Rosenborg og Amalienborg – en poetisk abstraktion over de oldenborgske farver, og grøn til H.M. Dronningens Håndbibliotek.

Det fjerde var vores fortælling. En kort og præcis beskrivelse, der viser, hvad museet står for:

Kongernes Samling på Rosenborg og Amalienborg giver et enestående indblik i livet for Danmarks konger og dronninger – menneskene bag det danske monarki. Se kunstsakene, de uvurderlige kroner og kronjuveler, og bliv klogere på, hvordan kongefamilierne indrettede sig – og i det hele taget så på verden. Kongernes Samling er Danmarkshistorie i kongeligt perspektiv.

Ved indgangen til 2015 bliver den visuelle identitet nu rullet ud, først internt, og siden på website, skiltning og alle andre platforme, Kongernes Samling "udkommer" på.

Årets vigtigste begivenhed var den organisatoriske flytning af H. M. Dronningens Håndbibliotek til Kongernes Samling. Hermed blev Håndbiblioteket også omfattet af den nye visuelle identitet. Det nye logo tager udgangspunkt i et exlibris.

The most important event of the year was the transfer of HM the Queen's Reference Library to the Royal Danish Collection. The Reference Library was thus also included in the new visual identity. The new logo is inspired by a bookplate.

H.M. DRONNINGENS HÅNDBIBLIOTEK

Hendes Majestæt Dronningens Håndbibliotek flyttedes pr. 1. juli 2014 organisatorisk fra Kongehuset til Kongernes Samling som en tredje afdeling ved siden af museumsafdelingerne på Rosenborg og Amalienborg. Pr. 1. september ansattes kunsthistoriker, mag.art. ph.d. Mikael Bøgh Rasmussen som ny håndbibliotekar.

H. M. Dronningens Håndbibliotek blev grundlagt 1746 af Frederik 5. og er stadig det danske kongehus' bibliotek. Biblioteket befinder sig fysisk fordelt på en række forskellige adresser med hovedsamlingerne placeret i Christian 8.s Palæ på Amalienborg og i De Kongelige Repræsentationslokaler på Christiansborg. Det rummer omfattende samlinger af bøger, kort, tegninger, musikaler, fotografier og film, i alt ca. 3 km hylder og skabe. Håndbiblioteket belyser som historisk samling det danske kongehus' historie og Danmarks historie i kongehusets perspektiv. Det er tilgængeligt for offentligheden efter forudgående henvendelse og med den indskrænkning, at det som hovedregel kun er bøger eller genstande, der ikke kan konsulteres i andre danske biblioteker, eller som har en særlig forskningsmæssig interesse, der gives adgang til.

Den nye sammenhæng med Kongernes Samling betyder både en fortsættelse af bibliotekets hidtidige status og funktion og en ny funktion, der indebærer en tættere sammenhæng med forskning og formidling på Rosenborg og Amalienborg. Siden september 2014 har arbejdsopgaverne i Håndbiblioteket hovedsageligt bestået i forberedelse af konverteringen af en række fortegnelser og kataloger i elektronisk og skriftlig form til en online-tilgængelig søgemulighed. Hensigten er at

udvide Håndbibliotekets allerede i stort omfang offentligt søgbare samlinger til at omfatte langt større dele af samlingen og at sammentænke de tre fagbiblioteker på hhv. Rosenborg og Amalienborg og konserveringsafdelingen i Brede i en fælles søgemaskine. Dette arbejde forventes afsluttet i begyndelsen af 2015. Sideløbende hermed er der foretaget registrering af tilvæksten i bibliotekets samlinger og en delvis indhentning af foregående års ophobede accession - i alt 174 bøger er blevet registreret i Håndbiblioteket fra oktober til december. Dele af samlingerne er fra ældre tid endnu kun summarisk registreret, hvilket det i de kommende år bliver en krævende opgave at forbedre.

En af de mest påtrængende opgaver, der arbejdes på, er at udarbejde en langtidsholdbar og anvendelig løsning for scannings- og registreringsarbejdet med Håndbibliotekets omfattende samling af kort, tegninger og fotografier, hvoraf mange er sjældne eller enestående.

Håndbiblioteket modtager som afdelingerne på Rosenborg og Amalienborg løbende forespørgsler og anmodninger om anvendelse af materialer til forsknings-, publikations- og udstillingsbrug. Med udgangen af 2014 er der lagt en foreløbig arbejdsplan for de kommende års omfattende registrering af ikke mindst den store fotosamling, ny opstillingspraksis, udarbejdelse af emneordliste, bogkonservering og -restaurering m.m.

I Hendes Majestæt Dronningens personlige bogsamling, der ligeledes hører til Håndbibliotekets ansvarsområde, er tidligere års ordning og registrering blevet genoptaget som rekvireret arbejde, hvortil arkivar Julie Mørk-Hansen er ansat på deltid.

Puffer i læringshuset. Den nyoprettede læringsenheds aktiviteter foregår på både Rosenborg og Amalienborg, og i læringshuset er der plads til kreativ udfoldelse.

Pouffes in the learning center. The newly created learning unit's activities take place at both Rosenborg and Amalienborg, while in the learning center there is space to be creative.

LÆRINGSSENHED

2014 blev året, hvor museet tog et stort skridt i bestræbelserne på at styrke formidlingen af de mange facetter af kultur- og kunsthistorie, som gemmer sig på Rosenborg og Amalienborg.

Det blev besluttet at oprette en læringsenhed, der ikke blot skal skabe tilbud til skoleelever, men også har et bredere formidlingsmæssigt sigte med sin virksomhed. Det strategiske mål med enheden er at placere læring centralt i alle typer formidling, der skabes ved museet. I praksis betyder det, at tilbud, der for eksempel udvikles til skoleelever, fra begyndelsen designes til enkelt at kunne adapteres til familier. Der foreligger nu en udviklingsplan for enheden, der rækker frem til og med 2016.

Til at lede enheden ansattes i april cand.mag. i moderne kultur og kulturformidling, Sissel Drej-øe Langkilde, der kom fra en ansættelse i skoletjenesten ved KØS, Museum for kunst i det offentlige rum. Allerede i august måned ansattes fem studerende som læringspiloter, og de kunne tage det nyindrettede læringshus i brug pr. 1. september, da enheden begyndte at tage imod de første skoleklasser. Læringshuset er indrettet i den gamle atelierbygning lige overfor Rosenborg. Huset er blevet komplet istandsat indvendigt, og

udenfor er beplantningen reguleret for at sikre bedst mulig sammenhæng til slottet. Grupper, der benytter enhedens tilbud, bliver modtaget i læringshuset, hvor den første korte introduktion til besøget finder sted. Det er også her, besøget ofte slutter med en opsamling på det, man har oplevet ved sit besøg.

De første undervisningsforløb blev introduceret i september, så man nu kan vælge mellem en generel tur "Rosenborgfortællinger", "PIST VÆK" med museets maskot Hannibal og et forløb om "Jagten på Christian 4.". Læringspiloterne veksler mellem de forudbestilte forløb og en friere rolle som værter på slottet.

I efterårsferien var der ekstra bemanning på, og de mange glade feriegæster tog meget positivt imod læringspiloternes fortællinger. Læringsenheden sluttede året med et større fremstød på Amalienborg, rettet mod børnehavebørn. I hele december var de små løs i museet på ivrig jagt efter Kongehusets forsvundne juletraditioner. Juleaktiviteterne fulgte adventsugerne med nye tiltag hver uge.

Ved årets udgang kunne det konstateres, at antallet af skoleklasser, der benyttede tilbud fra museet i de sidste fire måneder af året, var tredoblet – en udvikling, der lover godt for 2015.

Porcelænslysekroner i Dronning Louises Salon på Amalienborg. Gave fra den tyske kejser Wilhelm 2. til Christian 9.s og Dronning Louises guldbrylup i 1892.

Porcelain chandelier in Queen Louise's Salon at Amalienborg. Gift from the German Emperor Wilhelm II for Christian IX and Queen Louise's golden wedding in 1892.

PUBLIKUM

Museet blev i 2014 besøgt af 365.683 gæster fordelt med 269.044 på Rosenborg og 96.639 på Amalienborg. Det blev hermed museets tredjebedste år kun overgået af 2004 og 2012.

Besøget er 26.505 eller 7,8 % bedre end 2013, hvilket dækker over en beskeden fremgang på Rosenborg på 10.917 (4,2 %) og en massiv fremgang på Amalienborg med 15.588 (19,2%). Den markante stigning på Amalienborg skyldes dels den velbesøgte særudstilling af maleren Thomas Kluges værker i vinteren 2013/14, dels en sommer med åbent på palæets beletage.

På Rosenborg fordeler de besøgende sig med 209.670 voksne, 15.604 studerende, 33.111 børn og unge samt 10.659 skoleelever. De tilsvarende tal for Amalienborg er 78.341 voksne,

7.211 studerende, 10.208 børn og unge samt 879 skoleelever.

Besøgende med Copenhagen Card udgjorde på Rosenborg og Amalienborg hhv. 15,4 % og 26,3 % af det samlede antal gæster. Der er tale om en stigning for Rosenborgs vedkommende på 1,2 % og for Amalienborg et fald på 1,5 %.

Museet har siden 2009 taget del i den nationale brugerundersøgelse på danske museer. Indsamlingen af besvarelser varetages af frontpersonalet på de to afdelinger, og resultaterne indgår i det løbende arbejde med at optimere gæsternes udbytte af et besøg. I 2014 manifesterede fornyelserne i formidlingen på Amalienborg sig for alvor i resultaterne, og gæsternes samlede oplevelse af museet sprang næsten et helt point frem til 8,3 på en 10-trins skala, hvilket må siges at være meget tilfredsstillende.

Opsats i elfenben og forgyldt sølv, smykket med tre kvindelige fauner, symboler på vild natur og kødets lyst, Augsburg ca. 1650. Den enestående elfenbenssamling på Rosenborg er emnet for disse års vigtigste forskningsprojekt.

Centrepiece of ivory and gilt silver, ornamented with three female fauns, symbols of untamed nature and the pleasures of the flesh, Augsburg ca. 1650. The unique ivory collection at Rosenborg is the theme of the most important current research project.

FORSKNING, RESEARCH

Museets vigtigste forskningsprojekt i disse år er museumsinspektør Jørgen Heins udarbejdelse af værket om Rosenborgs store og internationalt betydningsfulde samling af arbejder i elfenben og narhvalstand. Ved årets udgang er manuskriptet til publikationen færdigt og arbejdet planlagt for de sidste fotooptagelser, oversættelse, korrektur og grafisk tilrettelæggelse.

Museumsinspektør Peter Kristiansen har arbejdet på en publikation om regalierne, der er klar til udgivelse i 2015.

Museumsinspektør Birgit Jenvold har bl.a. foretaget research vedrørende fremtidige særudstillinger og som følge af eksterne forespørgsler. Arkivar Julie Mørk-Hansen har især arbejdet med Amalienborgafdelingens historiske arkiv samt undersøgelser i forbindelse med særudstillinger. Projektmedarbejder Jens Busck har lavet research til permanent udstilling og publikation, mens projektmedarbejder Nina Høgh-Jensen har foretaget studier omkring kunstsamlingen på Amalienborg.

Konservator Katia Johansen har foretaget analyser og undersøgelser vedrørende det trykte silketapet (fra 1710) i Christian 4.s skrivestue med henblik på evt. restaurering eller rekonstruktion. Restaureringen af det store rokokomøbel "Lehmanns Musikskab" har medført et spændende forskningssamarbejde med museumsinspektør Ture Bergstrøm fra Musikmuseet/Nationalmuseet for at finde og genskabe den musik, der har lydt fra skabet i midten af 1700-tallet.

Konserveringstekniker Tom Feilberg og Ture Bergstrøm har arbejdet på at udvikle et system til afkodning af skabets musikvalser, da mekanikken

var skadet så meget, at den ikke kunne genskabes uden tab af vigtige musikhistoriske informationer. På valsen til trompetværket, som er styret af et ikke synligt ur (med slagværk), findes 7 trompetfanfarer, og i det store spilleværk, der fungerer med to synkront roterende valser, findes 14 stykker musik for traversfløjte og cembalo. Valserne er alle digitalt opmålt og afkodet med et laserkamera. Måleresultaterne er korrigerede ud fra målbare fejl i valserne som f.eks. valsernes ovalitet, skæve stifter og revner i træet. Herefter er resultaterne omsat til digitale lydfiler, der således afslører musik, der ikke har været hørt siden Frederik 5.s tid. Sidste trin i processen har været at få lavet professionelle lydoptagelser af alt i spilleværkerne, der oprindeligt har givet lyd fra sig. Traversfløjtespilleren Winnie Bugge Frandsen har spillet på alle 24 fløjter, orgelbyggeriet Frobenius har fået lyd ud af alle rørstemmerne (trompeterne). Tonemester Simon Tamdrup har stået for alle lydoptagelserne, også af slagværkets klokke og mekaniklyde af forskellig slags. Cembaloet mangler, men tonerne kendes. Ud fra fløjternes stemning (kammertonen = 413 Hz) har Simon Tamdrup fået omstemt lydoptagelser fra et samtidigt sydtysk cembalo, så denne lyd også er troværdig.

Alle disse lydoptagelser er nu samlet ind i de omtalte valseafkodninger, så det er muligt at genskabe det oprindelige lydbillede fra "Lehmanns Musikskab". Musikken og afkodningsarbejdet blev fremlagt ved en international kongres for musikhistorikere 28. august (CIMCIM Conference 2014).

SAMLING

Guldring besat med diamanter. Ringen var en gave fra Frederik 7. til Grevinde Danner og blev erhvervet af museet i 2014.

Gold ring set with diamonds. The ring was a gift from Frederik VII to his wife Countess Danner, and was acquired by the museum in 2014.

Museet indsamler genstande og andet materiale, der har tilhørt medlemmer af Den Kongelige Familie, Det Kongelige Hus i bred forstand eller belyser monarkiets betydning for Danmark og den danske befolkning. I 2014 blev museets indsamlingspolitik formuleret med beskrivelse af indsamlingsfelt, håndtering og registrering af nyindkomne genstande.

Erhvervelser i 2014

H.K.H. Prinsesse Benedikte har overdraget et større antal dragter til museet, herunder en lang række af Prinsessens unikke gallakjoler med tilbehør samt andre dragter benyttet i forbindelse med det officielle virke. Alle dragterne har deres særlige historie, ligesom mange af gallakjolerne er designet og syet til særlige begivenheder i Kongehuset. Også typisk for Prinsessen (og hendes søstre) er, at genbrug evt. med små forandringer er helt almindeligt, så en kjole kan bæres gentagne gange i officielle sammenhænge og gennem en årrække.

Blandt årets øvrige erhvervelser er en varmeisolerende trøje, som H.K.H. Kronprinsen har overdraget museet. Han bar den som en del af sit arbejdstøj på Sirius-patroljen i Grønland i år 2000. Trøjetyper var dengang udbredt beklædning for folk, der færdes i ekstrem kulde, og den er et fint eksempel på, at en kongelig klædedragt, der bevares til eftertiden, afspejler det mangfoldige liv og virke, som medlemmer af kongehuset har.

Museet har i 2014 afsluttet en stor gennemgang af møbler fra Hoffet og Statsinventaret, der var gået af brug. Museet fik mulighed for at udtage

en lang række møbler med veloplyst proveniens, primært fra sidste halvdel af 1800-tallet. Der er lejet midlertidige opbevaringslokaler til møblerne, og et større arbejde med registrering, konservering og endelig placering forestår.

Fra en privatsamling i Holland er erhvervet en kammerherrenøgle med Christian 7.s monogram. Fra en privatperson har museet købt en fingerring af guld besat med diamanter, hjerteformet skilt og navnetrækket "FREDERIK VII". Ringen skal have været en gave fra Frederik 7. til Grevinde Danner og er nu permanent udstillet i skatkammeret på Rosenborg.

Fra en privatperson har museet modtaget et forklæde, som har tilhørt Arveprinsesse Caroline.

På auktion har museet erhvervet en guldring, der ifølge inskriptionen var en fødselsdagsgave fra Prins Christian (9.) til hustruen, Prinsesse Louise, i 1844. Måske har han været bortrejst på dagen, for ringen er dekoreret med teksten Although Absent Ever Near (Skønt Fraværende Altid Nær). Det senere danske kongepar var blevet gift i 1842. Parret blev stamforældre til den nuværende gren af Kongefamilien og står derfor helt centralt i museets afdeling på Amalienborg. Ringen, der nu er permanent udstillet i det lille skatkammer på Amalienborg, er skabt af Kgl. Hofjuveler A. Michelsen.

Fra en privatperson er erhvervet en broche af guld og sølv med brillanter og diamanter. Inskription på bagsiden: "Til 25 Aars Jubilæum fra Enkedronningen". Antagelig er smykket en gave fra Enkedronning Lovisa til Amalie Margrethe Wedel-Heinen i 1914. Frøken Wedel-Heinen var hofdame fra 1889 til Enkedronningens død i 1926.

Genstandsrevision

Arkivar Steen Nottelmann fra Royal Copenhagen og fhv. fuldmægtig i Kulturministeriet Peter Navntoft afholdt revision den 24. nov. 2014. På Rosenborg gennemgik man dele af elfenbenssamlingen i vær. 39, og alle genstande fandtes at være registrerede og på plads.

På Amalienborg valgte revisionsudvalget at søge et overblik over museets håndtering af den proces, der er forbundet med modtagelse af genstande til mulig indlemmelse i samlingen - specielt i den periode, der hengår fra genstandenes fysiske modtagelse, og indtil den endelige beslutning om, hvorvidt genstanden skal indlemmes og dermed registreres, returneres eller kasseres.

Studiebesøg i samlingerne

Jørgen Hein har haft besøg af Bill Gudenrath, The Corning Museum of Glass, venetianske glas; Noam Andrews, Harvard University, drejede arbejder af elfenben; Luisa Mengoni, The Victoria & Albert Museum, emaljer fra Canton; José Luis Sancho Gaspar, Palacio Real, Madrid; Annabel Westman, The Attingham Trust, Surrey; Jens Vellev, Tycho Brahe; Karin Kryger, skulptur i Kongens Have. Peter Kristiansen har haft besøg af Edward Dewhirst, University of Edinburgh. Studerede det

lille spinettino, som er gemt i det store italienske kabinet i Frederik 4.s sal. Instrumentet skal tilskrives Giovanni Battista Maberiani. Stephen Pohlmann og hustru. Israelsk-amerikansk samlere. Bl.a. glasværelset. Johan Hage. Bygningskultur DK. Om renæssance-arkitektur. Kollegaer fra Schleswig-Holsteinisches Landesmuseum, Schloss Gottorf som forberedelse til særudstilling 2015 i Slesvig.

Birgit Jenvold har to gange haft studiebesøg fra Kremlmuseet i Moskva og Museet på Koldinghus vedr. museets genstande af den russiske hofjuveler Carl Fabergé.

Peter Kristiansen og Tom Feilberg har været værter for ICOM/CIMCIM-konferencens besøg på Rosenborg Slot i samarbejde med Musikmuseet/Nationalmuseet.

Katia Johansen har haft besøg af direktør Feng Zhao og kollegaer fra Det Kinesiske Silkemuseum i Hangzhou med præsentation vedr. et eventuelt samarbejde om rekonstruktion af silketapetet i Christian 4.s Skrivestue.

Katia Johansen har fremtaget dragter og bidraget med oplysninger til Elisabeth von Buchwalds artikel i "Kunst og Antikviteter" om Dronning Ingrid's børnetøj.

PUBLIKATIONER

BIRGIT JENVOLD: *Majestætisk mummeri. Hendes Majestæt Dronning Margrethe 2. i forklædning*, i: Maske og forklædning i Danmark, Aarhus Universitetsforlag, 2014.

BIRGIT JENVOLD: *Et nationalromantisk kunststykke. Om en konge, en kunstner og et maleri*, i: Forundringsparat. Festschrift til Inge Adriansen, Museum Sønderjylland, 2014.

BIRGIT JENVOLD: *Billedsalen og Kunstnergaven*, i: Fyrretyve fortællinger fra Sønderjylland, Sprogforeningen 2014.

PETER KRISTIANSEN: *Christian 4.s kapel, Roskilde Domkirke*, i: Karin Kryger (red.): Danske Kongegrave I-III, bd. II, s. 326-340. København 2014.

KATIA JOHANSEN: *Spitze in den Königlich Dänischen Sammlungen*, i: Spitze Kleidet, Deutscher Klöppelverband, red. Marianne Stang m.fl., 2014.

KATIA JOHANSEN: *www.clothestellstories.com - a new resource for historical costume*, i: Dentelles et broderie - Hommage à Youlie Spantidaki, Musées Gadagnes, Lyon, 2014.

KATIA JOHANSEN: er udpeget som medlem af Advisory Panel for den kommende bog *Predictments of Conservation and Display of Dress* bestilt af Getty Conservation Institute (udkommer 2015).

JENS BUSCK: *Fra Christian 9.s skrivebord*, i: Sønderjysk Månedsskrift nr. 8, 2014.

JENS BUSCK: Nyskrivning og revision af tekster på Amalienborg-afdelingens del af hjemmesiden. Oversat til engelsk af studentermedarbejder Christopher Sand-Iversen. Et projekt om forbedring af formidlingen på hjemmesidens Amalienborg-del blev igangsat i 2013 og er fuldført i 2014, hvor både dansk og engelsk version har fået nye tekster. Her er fagligt niveau og læsbarhed prioriteret, og alle eksisterende sider omhandlende de permanente informationer er reviderede, ligesom nye er tilføjet.

NINA HØEG-JENSEN: *Her er ikke tale om mand eller kvinde. Jeg er kunstner*, i: 100 års øjeblikke. Kvindelige kunstneres Samfund 2014.

HANNE POSCHE: *Hannibal's Amalienborg*. Engelsk udgave af museets børnefamiliehæfte, 2014. Oversat af Christopher Sand-Iversen.

Kongelige mandssko til enhver tid og lejlighed. Som led i udarbejdelsen af en omfattende bevaringsplan gennemgås alle museets genstande for at kunne bedømme bevaringstilstand, opbevaringsforhold og konserveringsbehov. I 2014 var arbejdet koncentreret om genstande i museets magasiner.

Royal shoes for men for any time and occasion. As part of the development of an extensive conservation plan, all the museum's objects are being reviewed in order to evaluate their state of preservation, storage conditions, and need for conservation. In 2014 the work was focused on objects in the museum's storage facilities.

BEVARING

Museets konservatorer har i 2014 bistået med etablering og nedtagning af museets særudstillinger, behandlet udlånssager, udført kurertjeneste i ind- og udland samt håndteret genstande til fotografering og studiebrug. Sideløbende hermed er den kontinuerlige restaurering af museets genstandsmasse fortsat, herunder det omfattende arbejde med "Lehmanns Musikskab", der restaureres af Tom Feilberg og konserveringstekniker Bodil Stauning delvist med bevilling fra Kulturstyrelsen under kategorien "genstande af enestående national betydning".

Konserveringstekniker Gunhild Hvass har gennemført afrensning af museets buster af Frederik 7. og i forlængelse af sidste års arbejde indledt konservering af endnu et af museets Augsburgure. Overvågning af skadedyr i udstillinger og på magasiner er løbende blevet udført, så eventuelle angreb kan blive taget i tide.

Katia Johansen har sammen med Rigsarkivet afsluttet arbejdet på fremstilling af en kopi af Kie-lertraktaten bestilt af Stortinget i Norge. Projektet følges op af en bog redigeret af og med bidrag fra Katia Johansen.

I efteråret 2013 begyndte et stort arbejde med udfærdigelse af en samlet bevaringsplan for museets samlinger. Hver enkelt genstand bliver kategoriseret efter bevaringstilstand og restaureringsbehov. Arbejdet er fortsat i 2014 og vil munde ud i en prioriteret arbejdsplan for de kommende mange års konserveringsopgaver. Samtidig foretages en revision og ajourføring af registreringsoplysninger, og supplerende regi-

streringsfotografering foretages i videst muligt omfang. Arbejdet er ved årets udgang, på nær dragter og tekstiler, fuldført i magasinerne i Brede og fortsat på Rosenborg.

Tilstandsvurderingerne foretages som hurtige oversigtsvurderinger efter en enkel tilstandsvurderingstrappe på fire trin. Der anvendes et skema i form af et regneark, der består af lister af det enkelte rums genstandsnumre og forskellige vurderingsforhold, hvor genstandenes tilstandsvurderinger kan noteres. Bevaringstrappens fire trin vil kunne afsløre den samlede mængde genstandes gennemsnitlige tilstande, men man vil også kunne se, hvilke genstande, der er i så dårlig tilstand, at en hurtig behandling er absolut nødvendig. Arbejdet udføres i henhold til en procesplan udarbejdet af konserveringstekniker Tom Feilberg og konservator Berit Møller.

I 2014 intensiveredes arbejdet med bevaringsplanen for tekstil- og dragtsamlingen. Katia Johansen fik tilknyttet projektmedarbejder, museumsassistent Mette Vejgaard Pedersen til bevarings-, magasinerings-, og registreringsgennemgang og revision af i første omgang den ældre samling af kongedragter fra 16-1700-tallet. Her foretages endvidere en vurdering af genstandenes historiske og museale værdi i forhold til andre samlinger for at kunne bidrage til fremtidig prioritering af de krævende konserveringsopgaver.

Der er året igennem traditionen tro foretaget en stribe rekvirerede restaureringsarbejder for Kongehuset.

PERMANENTE UDSTILLINGER

Hovedparten af museets gæster kommer for at se de permanente udstillinger, og det er derfor vigtigt, at disse hele tiden er vedligeholdt og formidlingsmæssigt opdaterede. Blandt årets aktiviteter introduceredes som noget nyt museumsværter i de historiske interiører på Rosenborg. Funktionen varetages af læringspiloter fra museets nyoprettede læringsenhed. Værterne er udstyret med "Den store bog om Rosenborg", som er en kasse udformet som en bog, der indeholder referencemateriale til værterne samt opgaver og aktiviteter til familier. Museumsværterne testede formatet i september, og i efterårsferien var der to værter på slottet. Publikum tog meget positivt imod den nye tjeneste, og Rosenborg sumede af familier hele ugen. På Amalienborg var der familieaktiviteter i julemånedens weekender som led i læringsenhedens tilbud til børnehaverbørn i hverdagene.

På Rosenborg er der i sagens natur kun sket få fysiske ændringer i de permanente udstillinger. Den runde montre i vær. 15 blev efter endt restaurering genopstillet og anvendt til udstilling af Frederik 6.s og Christian 8.s ordener.

Det omfattende arbejde med fornyet formidling i interiørerne på Amalienborg, der blev lance-

ret i 2013, er nærmere beskrevet i forrige årsberetning. I 2014 blev endnu en sløjfe bundet, nemlig med en engelsksproget udgave af aktivitetshæftet for besøgende børnefamilier, der guides til Kongehusets historie og tilhørende opgaver af museets maskot, elefanten Hannibal. De mange udenlandske besøgende, store som små, får hermed fuldt ud de samme tilbud i udstillingerne på engelsk som dansk-talende gæster. Gennem knapt 20 år har betagen over museet i Christian 8.s Palæ været åben for besøgende i forbindelse med rundvisninger på bestemte ugedage. Her er Gallasalen og de tilstødende rum på etagen stadig i brug som kongelige repræsentationslokaler. Da mange gæster var kede af, at de ikke havde mulighed for at komme på disse specifikke tidspunkter, åbnede museet fra 1. juli 2013 i stedet for almindeligt besøg alle lørdage, hvilket betyder, at man på forhånd kan planlægge besøg i god tid. Under Thomas Kluge-udstillingen var betagen desuden åben på alle museets åbningsdage, ligesom der var åbent alle dage i juni, juli og august 2014. Åbningen, der er en stor publikumssucces, kan lade sig gøre takket være stor imødekommenhed fra Kongehuset.

Podiet til Jens Adolf Jerichaus "Badende Piger" (1862) blev konserveret og draperierne genskabt i 2014, så skulpturgruppen nu igen kan pryde Gulduret på Amalienborg.

In 2014 the podium for Jens Adolf Jerichau's "Bathing Girls" (1862) was restored and the draperies recreated, so that the sculpture can once more grace the Golden Cage at Amalienborg.

Et romantisk øjeblik fyldte 50 år i 2014. Det græske kongepars guldbryllup markeredes med en mindre særudstilling, hvor fotografier og bl.a. H.M. Dronning Anne-Maries nydonerede gallakjoler var udstillet.

A romantic moment turned 50 in 2014. The Greek Royal Couple's golden wedding was celebrated with a small special exhibition, in which photographs and, amongst other things, HM Queen Anne-Marie's gala dresses, newly donated to the museum, were on show.

SÆRUDSTILLINGER

Kongehuset. Portrætter af Thomas Kluge vistes i Gallasalen på beletagen i Christian 8.s Palæ på Amalienborg fra 16. november 2013 til 2. marts 2014 og skabte stor international opmærksomhed i medierne. Udstillingen omfattede Kluges nye kongelige gruppeportræt samt hans tidligere portrætter af Kongefamiliens medlemmer. De sidste penselstrøg på det aktuelle familieportræt blev sat i 2013, hvor 150-året for Det Glücksborgske Kongehus markeredes, hvilket giver billedet en ekstra historisk dimension, og udstillingen indgik i denne fejring. Der er nærmere omtale af udstillingen i årsberetningen for 2013, og den blev set af 27.508 gæster.

Blandt mindre præsentationer i anledning af 150-året, der ligeledes vistes fra 2013 og en periode ind i 2014, var temaer om Christian 9. og Dronning Louise, kongelige erindrings- og mindemedaljer samt vifter. Nærmere omtale af disse kan også ses i årsberetningen for 2013.

2014 bød på to runde fødselsdage i Kongehuset, der var anledning til frimærkeudgivelser med tilhørende specialkuverter – og miniudstillinger på Amalienborg. Den 29. april fyldte H.K.H. Prinsesse Benedikte 70 år, og blandt Prinsessens mangfoldige officielle opgaver er arbejdet for spejderbevægelsen valgt som motiv for frimærket. Den 11. juni rundede H.K.H. Prinsgemalen 80 år, og frimærket viser et nyt portræt samt uddrag af et af Prinsgemalens digte. Museet samarbejdede med Post Danmark om præsentationerne, og på udgivelsesdagene var der arrangementer på museet for frimærkeabonnenter.

Den 18. september 2014 var endnu en mærkedag, nemlig D.M. Kong Konstantin og Dronning

Anne-Marie, førhen hellenernes kongepars, guldbryllupsdag. I denne anledning åbnede den 19. september på Amalienborg udstillingen *Fra forelskelse til guldbryllup*, der viser glimt af parrets liv med udvalgte genstande med tilknytning til dem fra museets samling. Herunder præsenteres de gallakjoler og andre dragter, som Dronning Anne-Marie de seneste par år har overdraget til museet. Ligeledes satte Dronning Anne-Marie museet på sporet af den film, der var produceret om brylluppet i 1964, og det lykkedes at finde frem til den i Filminstituttets arkiver, så den kan vises i udstillingen. Rigtig mange gæster slog sig ned foran det 21 minutter lange sammendrag af bryllupsbegivenhederne; og de ældre mindedes, at de så og fulgte med dengang.

Kærligheden mellem den græske kronprins og det danske kongepars yngste datter blomstrede tidligt. Kronprins Konstantin anmodede på Amalienborg Kong Frederik 9. om Prinsesse Anne-Maries hånd. I perioden mellem forlovelsen og det planlagte bryllup afgik den vordende brudgoms far, Kong Paul, imidlertid ved døden, så det var Grækenlands unge konge, der fik sin dronning ved vielsen i Athens domkirke. For første gang i historien blev et kongeligt bryllup vist i tv og biografier og set af millioner af mennesker i mange lande. Kongeparret rejste i 1967 i eksil efter Kongens mislykkede modaktion mod militærkuppet, og i 1974 blev landet erklæret republik. Parret boede mange år i England, indtil de i 2013 flyttede tilbage til Grækenland. Guldrudeparret har fem børn, hvoraf de tre ældste er gift, samt ni børnebørn. Den internationale familie har aner og slægtninge i en række af Europas fyrste- og

FOREDRAG OG OMVISNINGER

kongehuse. Tilknytningen til Danmark er bevaret med nære familierelationer, og parrets sølvbryllup i 1989 blev holdt her i landet. Guldbryllop-pet blev fejret i Grækenland. Parret er begge efterkommere af Christian 9. og Dronning Louise, der var det første og hidtil eneste danske kongepar, som har kunnet fejre guldbryllop, hvilket fandt sted i 1892. Det har været til stor nytte og fornøjelse i tilrettelæggelsen af udstillingen, at H.M. Dronning Anne-Marie har kunnet bidrage med oplysninger.

I Det Pompejanske Gemak på beletagen etablerede Ordenskapitlet en særudstilling om *De Danske Kongelige Ordener*, der uddyber den permanente udstilling om samme, der findes på etagen. Udstillingen er sammensat af ridderkapelforvalter Rolf Christensen, og museet har været behjælpelig med skilte o.a.

I påsken var der, traditionen tro, udstilling af museets fornemme samling af *Kroningstæpper* i Riddersalen på Rosenborg.

Forelæsningsrækkerne, der afholdes hvert semester i samarbejde med Folkeuniversitetet i Gal-lasalen i Christian 8.s Palæ, har til og med 2014 været tilrettelagt af Birgit Jenvold, og H.M. Dronningens håndbibliotekar, dr.theol. Christian Gottlieb, der fratrådte i løbet af 2014. I forårsseme-stret afholdtes rækken *Kongelige portrætter* i forbindelse med særudstillingen med Thomas Kluges kongelige portrætter. I efterårssemestret fulgte rækken *Fredensborg Slot og Slotshave* i anledning af en stor bogudgivelse om den nyre-staurerede have.

Forelæsningsrækkerne, der er populære blandt Folkeuniversitetets brugere, som også har adgang til museet på forelæsningsdagene, giver desuden mulighed for, at Kongehusets og museets ansatte kan deltage.

Birgit Jenvold har desuden afholdt omvisninger og introduktioner herunder i særudstillinger for bl.a. medlemmer af Den Kongelige Familie med gæster, Kongehusets ansatte, danske og udenlandske kollegaer og pressefolk samt diplomater. Jørgen Selmer og Peter Kristiansen har forud for turistsæsonen holdt foredrag om Rosenborg og Amalienborg for de autoriserede turistguider ("De røde guider").

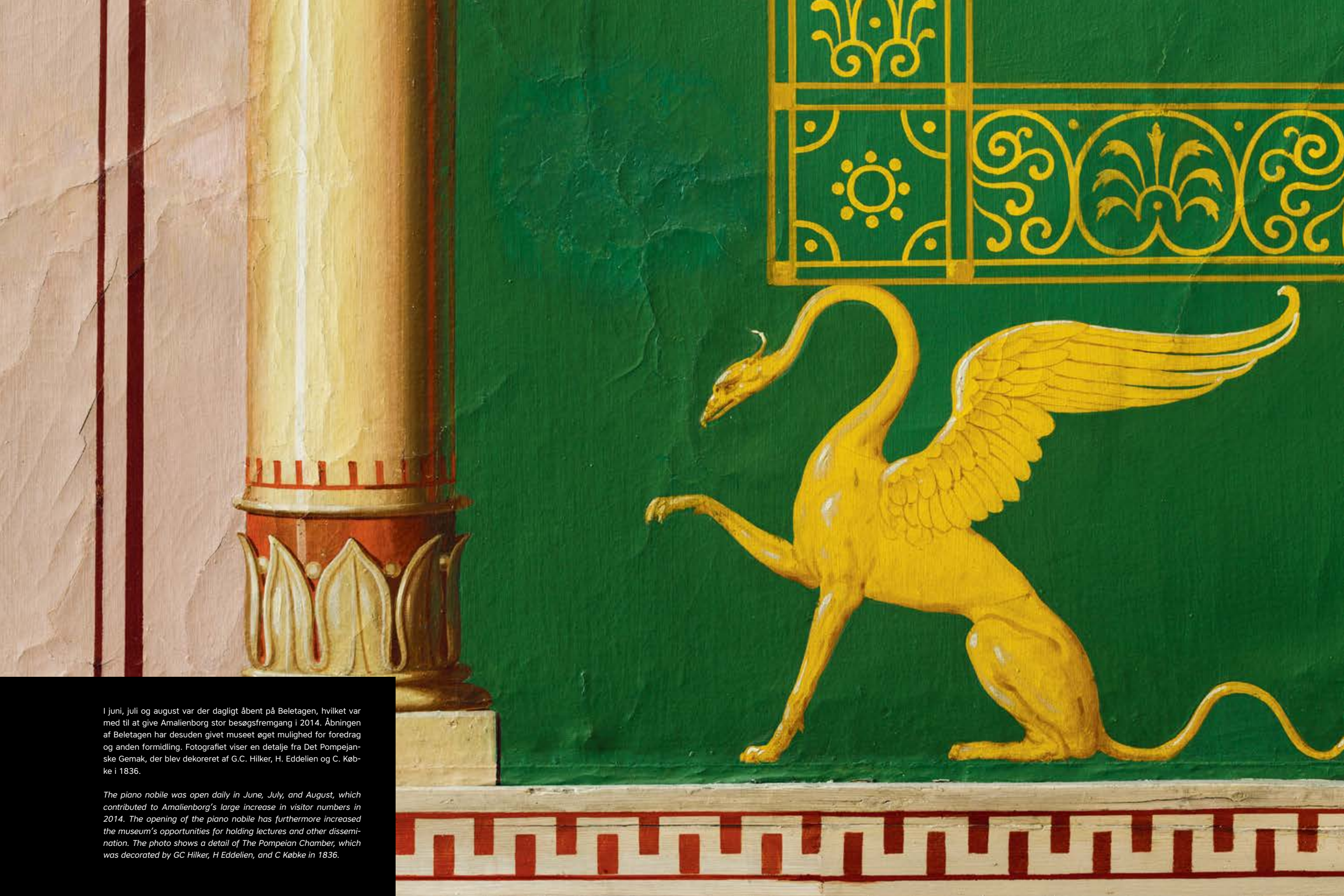
Peter Kristiansen har holdt foredrag i Christianskirken i Lyngby om Passionshistorien; foredrag i Smedenens Hus, Helsingør om Spillet om Trekroner. Omvisninger for grupper fra Arkitektskolen og for Nationalmuseets omvisere. Omvisning for

Patrons of the Ashmolean Museum, Oxford. Omvisning for kollegaer fra Davids Samling.

Katia Johansen har holdt foredrag i Ordrup Kirke om H.M. Dronningens kjoler samt foredrag og undervisning (sammen med Mette Vejgaard Pedersen) for sygruppen på Koldinghus om dragter i portrætter og rekonstruktion af historiske dragter. Katia Johansen har holdt foredrag om Skrivestuens silketapet på konferencen "Textile Räume: Seide im höfischen Interieur des 18. Jahrhunderts" i Potsdam.

Museet har et fast korps af tilknyttede omvisere, der kan bestilles ved henvendelse til læringsenheden. I 2014 gennemførtes på Rosenborg i alt 258 betalte omvisninger, hvoraf de 105 var for skoleklasser. På Amalienborg gennemførtes 60 omvisninger, hvoraf de 6 var for skoleklasser.

Siden læringsenhedens start i september har man haft besøg af 131 skoleklasser, 25 klasser fra ungdomsskoler og 22 børnehavegrupper. Heraf har 53 grupper gjort brug af læringsenhedens undervisningstilbud. I alt har 1129 skoleelever og 158 børnehavebørn deltaget i læringsenhedens undervisningstilbud. Hver gang nye hold af Den Kongelige Livgardes soldater skal begynde vagttjeneste på Rosenborg, gives de en orienterende omvisning, så de får en fornemmelse af, hvilke ufattelige værdier de vogter. Dette er i det forløbne år blevet varetaget af Peter Kristiansen med assistance fra museets omviserkorps.

I juni, juli og august var der dagligt åbent på Beletagen, hvilket var med til at give Amalienborg stor besøgsfremsgang i 2014. Åbningen af Beletagen har desuden givet museet øget mulighed for foredrag og anden formidling. Fotografiet viser en detalje fra Det Pompejanske Gemak, der blev dekoreret af G.C. Hilker, H. Eddelien og C. Købke i 1836.

The piano nobile was open daily in June, July, and August, which contributed to Amalienborg's large increase in visitor numbers in 2014. The opening of the piano nobile has furthermore increased the museum's opportunities for holding lectures and other dissemination. The photo shows a detail of The Pompeian Chamber, which was decorated by GC Hilker, H Eddelien, and C Købke in 1836.

Pall Mall-spil i Kongens Have var en af årets mange formidlingsaktiviteter. Spillet indgik i Parkmuseernes sommerevent, Park Life, hvor et antal medarbejdere beredvilligt stillede op til en hyggelig dag med de besøgende i Kongens Have.

Playing Pall-mall in the King's Garden was one of the year's many educational activities. The game was played as part of the Parkmuseerne summer event, Park Life, in which a number of employees willingly took part in a pleasant day with visitors to the King's Garden.

HOFFETS HOTTESTE HAVESPIL

Pall-mall: 1600-tallets svar på kroket

Pall-mall eller paille-maille er et boldspil og en forløber for golf og kroket. Spillet stammer fra Italien og betyder bogstaveligt talt bold-kælle. Pall-mall var populært ved flere europæiske hoffet i 1600-tallet og man spillede i gader eller alleer på anlagte specialbaner på 600-800 meters længde. Spillerne skal med trækøller slå en træbold gennem banen med færrest mulige slag for til sidst at få bolden gennem en stor hængende ring.

På sporet af den glemte sport

Selvom spillet ikke længere spilles, kan vi efter spillet den dag i dag. Spillet blev imidlertid fra Italien til Skotland i det 16. århundrede særligt populært i England. Spillet var Chendlings sport og han så ofte spille på d pall-mall bane i St. James Park i London, The Mall, Hestevognene, som benyttede vi St. James Park, forårsagede dog en hel di usigtbarhed for spillerne, og man valgte i sløjfe den almindelige brug af vejen genn Parallelt med The Mall anlagdes i 1661 en til transport og almindeligt brug ovenpå pall-mall bane. Gaden fik navnet Pall Ma den lange alle, der leder op til Buckingha som vi fortsat kender under samme navn

Spillet kom sandsynligvis til Danmark me 3. og man antager, at der har været anla i det mindste planlagt en pall-mall bane Københavns valde i den nye forstad Øster omkring midten af 1600-tallet. Øster Port blev kaldt "Palmaille-byen", planlagdes fo efter forbillede i Altona, en velhavende b Hamburg, som i 1640 kom under den dan i Altona fandt man pragtgaden og alleer der i 1638 blev anlagt netop som bane til spillet. Københavns nye forstad fik dog b levetid, da bydelen blev opgivet i forbind svenskekrigene 1658-59.

Spil med!

Find din indre adelsmand eller -kvinde frem og vær med, når vi for en dag genopliver spillet her i Kavalergangen i Kongens Have i forbindelse med PARK LIFE. PARK LIFE arrangeres af Parkmuseerne - museumsvarteret der ligger her midt i København blandt smukke, grønne områder. Temaet for PARK LIFE er sport, spil og leg i usædvanlige variationer. Vi har tilpasset pall-mall til lejligheden:

- Fire turneringer á en times varighed: Med op til 12-13, 13-14, 14-15 eller 15-16.
- 2 spillere sættes i gang løbende.
- Slå bolden gennem den opsatte ring for enden af banen.
- Den spiller, som får bolden gennem banen i færrest antal slag, vinder.
- Notér din score ved målstregen.

Hver time kåres en vinder af turneringen, og der er præmier på højkant til både børn og voksne.

I en pærevælling

Sprogligt har spillet også sat sine spor. Så den danske fremmedordbog, kan du finde pele mele. Ordet betyder raderi og huller og har franske rødder. Slår du ordet efter ordbog finder du følgende oversættelse: 1 sammenblanding og raderi. I dansk samr taler vi om en pærevælling og eftersigend udtrykket "at gå pele mele" fra det gaml og betegner den tilstand man, som spiller befundet sig i under spillet.

PARK
SEER
NE

enborg Slot

ni Fonden

SÆRLIGE BESØG OG ARRANGEMENTER

SÆRLIGE BESØG PÅ ROSENBORG

ved Jørgen Selmer:

19/3: Præsidenten for Republikken Tyrkiet H.E. Adbullah Gül og fru Hayrünnisa Gül med Ambasadør H.E. Mehmet Dönmez og følge.

12/4: Benins udenrigsminister H.E. Nassirou Bako-Arifari med følge.

1/5: Japans udenrigsminister H. E. Fumio Kishida og fru Yuko Kishida med Ambasadør H.E. Seishi Suei og følge.

29/5: Mongoliets udenrigsminister H.E. Luvsanvandan Bold med følge.

19/8: Kulturminister Marianne Jelved, departementschef Marie Hansen og kontorchef Katrine Tarp.

16/9: Københavns kulturborgmester Carl Christian Ebbesen og kulturdirektør Carsten Haurum besigtigede Rosenborg som led i orientering ved direktørerne for Parkmuseerne.

27/9: Ambasadør for Den Kinesiske Folkerepublik H.E. Liu Biwei med delegation fra Kina.

24/10: Ambasadør for Den Kinesiske Folkerepublik H.E. Liu Biwei og ambassadens personale.

1/11: FN's generalsekretær H.E. Ban Ki-Moon og fru Ban Soon-Taek med følge.

ved Axel Harms:

25/4: USA's ambasadør H.E. Rufus Gifford.

25/5: Den kinesiske filmstjerne Chen Dao Ming med følge.

ARRANGEMENTER

1/1: Nytårsdag er en meget stille dag i Danmark, men museet på Amalienborg er åbent, og det vækker glæde både hos forbipasserende københavnere og turister fra hele verden, der kommer

til Slotspladsen for at se Livgarden i galla, at en åben port rummer museumsoplevelse på denne dag, hvor der ellers ikke sker meget i byen.

6/5: Danmark-Amerika Fondet afholdt 100-års jubilæumsarrangement på Rosenborg under overværelse af H.M. Dronningen. Program i Ridder salen med bl.a. taler ved forskningsminister Sofie Carsten Nielsen og ambasadør Rufus Gifford. Efterfulgt af ballet af kgl. balletdanser Sebastian Kloborg skabt til dagens arrangement. Arrangementet afsluttedes med reception i Vinterstuen og Kongens Gemak.

24/5: Parkmuseernes formidlingsdag "Parklife". Rosenborg bidrog med hofspillet Pall Mall – et krocketlignende spil fra 1600-tallet, der spilles på lange lige grusbaner. Kavalergangen i Kongens Have lagde grus til de glade, kølesvingende deltagere. Desuden lagde læringsenheden hus til Parkmuseernes sommeraktiviteter i juli og august måned.

10/9: Udenrigsministeriets arrangement for "Heads of Diplomatic Missions and Heads of International Organisations" fandt sted på Rosenborg med besøg i Skatkammeret ved museets omviserkorps og introduktion i Riddersalen ved Jørgen Selmer. Herefter koncert med Den Kgl. Livgardes Orkester med dirigent Russell Gray og solist Signe Sneh Schreiber.

15/9: H.M. Dronning Anne-Marie besøgte museet på Amalienborg og udstillingen "Fra forelskelse til bryllup".

10/10: Kulturnat: Rosenborg holdt traditionen tro åbent med slukkede lys og lommelygter til de 2.153 gæster, som lagde vejen forbi. Museet på Amalienborg havde åbent også på beletagen med musikalske indslag og 2.207 gæster.

Dronning Caroline Amalies kroningskjole fra 1840 indgik i museets store udlån til udstillingen "1814 - Spillet om Danmark og Norge" på Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot, hvor den tiltrak mange beundrende blikke.

Queen Caroline Amalie's coronation dress from 1840 was part of the museum's large loan to the exhibition "1814 - the drama of Denmark and Norway" at the Museum of National History at Frederiksborg Castle, where it attracted many an admiring gaze.

UDLÅN

Museet får løbende henvendelser om lån af genstande til udstillinger i ind- og udland. Udlånene medfører et ikke ubetydeligt arbejde for konservatorer og administration, men betyder samtidig at de pågældende genstande kommer i fokus på en ny måde og bliver set af mange tusinde mennesker i nye sammenhænge. Udlånene skal således ses som en vigtig del af museets formidling.

ÅRETS UDLÅN

28/9 2013 - 9/3 2014: Residenzmuseum im Celler Schloss, Celle, Tyskland, udstillingen: "Glanzlichter": Renæssancesølvbæger.

25/10 2013 - 15/2 2015: Schleswig-Holsteinisches Landesbibliothek, Kiel; Sønderborg Slot og Nationalmuseet, udstillingen. "Mennesker i krigen 1864": Diverse telegrammer fra 1864 og sang til Christian 9.s fødselsdag.

14/1 - 31/7: Norsk Folkemuseum, udstillingen: "1814 - Spillet om Danmark og Norge": Christian 6.s kroningsdragt.

26/3 - 15/11: Riksarkivet, Oslo, udstillingen: "1814": Tre signeter, som har tilhørt Prins Christian Frederik (Christian 8.)

3/5 - 15/6: Rundetårn, udstillingen: "Tusind og en Hat", arrangeret af Foreningen af Danske Modister og Hattemagere: Udvalg af hatte båret af Dronning Ingrid.

25/6 - 17/8: Øregaard Museum, udstillingen: "Tyge Bendix - en dansk maler i Rom": Maleri af Tyge Bendix (1894-1962) med motiv fra Ponte Sant Angelo i Rom fra 1951. Frederik 9. og Dron-

ning Ingrid var i 1935 på bryllupsrejse til Rom og kom der ofte siden på ferier. Kongeparret erhvervede flere malerier med romerske motiver af Tyge Bendix. Maleriet fra Ponte Sant Angelo hænger til daglig i Frederik 9.s arbejdsværelse.

7/9 2014 - 18/1 2015: Nivaagaards Malerisamling, udstillingen: "Martinus Rørbye - Det nære og det fjerne - Under sydlige himmelstrøg": En tegning af Martinus Rørbye fra Istanbul udlånt fra H. M. Dronningens Håndbibliotek.

13/9 2014 - 7/12 2014: Ny Carlsberg Glyptotek, København, udstillingen: "Som forvandlet - antik skulptur i farver": Forgylt buste af Peter den Store.

18/9 2014 - 18/1 2015: Nationalmuseet, Zürich, udstillingen "Kravatten": Frederik 3.s kniplinger, Christian 7.s jabot og halsbind og Frederik 7.s farverige silketørklæder.

18/9 2014 - 4/1 2015: Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot, Hillerød, udstillingen: "1814 - Spillet om Danmark og Norge": Christian 8. og Dronning Caroline Amalies kroningsdragter, bordstel af forgylt bronze med figurer af Thorvaldsen, erhvervet af Christian 8. i 1822. En række møbler og andre genstande fra Rosenborg med norsk proveniens, bl.a. miniaturechatol fra Bergen og model af landgangsbroen i Bergen udført i sølv til minde om Christian 6.s besøg i 1733.

30/9 2014 - 1/3 2015: Liebieghaus Skulpturensammlung, Frankfurt am Main, udstillingen: "True to Life: Veristic Sculpture and The Engineering of Illusion": Buste af gips og papmaché forestillende Ulrika Eleonora.

I 2014 genlød Riddersalen på Rosenborg for en stund af renæssancemusik under optagelserne til den skånske film, "Kærlighed og Magt i 400 år". Filmen blev indspillet i anledningen af 400-året for Christian 4.s grundlæggelse af Kristianstad.

In 2014 the Great Hall at Rosenborg resounded for a short time with Renaissance music, during the recording of the Scanian film "Love and Power Across 400 Years". The film was recorded on the occasion of the 400th anniversary of Christian IV's founding of Kristianstad.

PR OG MARKEDSFØRING

Museets arbejde med PR og markedsføring er overordnet set tostrengt. På den ene side fokuseres der på den løbende PR-indsats, som følger årets tilbagevendende begivenheder, samt historier, der opstår løbende. På den anden side lægges der mange kræfter i at sprede budskabet om de store oplevelser, som de permanente interiører og udstillinger på Rosenborg og Amalienborg byder på.

2014 begyndte med den store bevågenhed omkring udstillingen af Thomas Kluges portræt af den kongelige familie. Samlet set blev museets to afdelinger omtalt ca. 500 gange i nationale medier i 2014.

På markedsføringssiden fokuseredes indsatsen primært på sommerkampagnen, hvor både Rosenborg og Amalienborg blev eksponeret på busser og rundtomkring i bybilledet samt i et antal turistpublikationer. Sommeren 2014 var også første gang, hvor der blev gennemført en stør-

re kampagne for Parkmuseerne både i kvarteret omkring Rosenborg, og i andre bydele. Endelig introduceredes byguiden "Your own royal tour of Copenhagen" i et samarbejde med Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme. Guiden blev meget positivt modtaget og nåede ved andet optryk op på et samlet oplag på over 60.000.

Blandt de mange omtaler af museet kan nævnes TV optagelser med Jørgen Hein til en udsendelse om auktionshuset Bruun Rasmussens virke; en stor artikel i bladet "Antik og Auktion" viste genstande fra museet med konkylier og perlemor; i et 2-siders interview i Berlingske fortalte Berit Møller om konservatorens arbejde; SAS-magasinet Scanorama bragte stor artikel om kronjuvelerne og Rosenborg; italiensk TV, Rai 1, filmede på Rosenborg til turistprogram om Danmark sammen med Visit Denmark. Et brasiliansk rejseprogram indeholdt interview med Axel Harms om Rosenborg og København; Billed-Bladet havde en 4-siders artikel om udstillingen i anledning af D. M. Kong Konstantin og Dronning Anne-Maries guldbrillup.

BUTIK

Museumsbutikken med afdelinger på Rosenborg og Amalienborg er en væsentlig del af publikums oplevelse af museet. Igen i år har der været stor aktivitet og god omsætning i butikkerne. Vareudbuddet er løbende blevet vedligeholdt af de butiksansvarlige, Mette Lohse og Esther Madsen. I årets løb har butiksudvalget arbejdet med en revision af vareudbuddet for at sikre, at det fremover bedst muligt indgår som en forlæn-

gelse af museets formidling samtidig med, at det tilfredsstiller publikums behov for viden, oplevelse og souvenirs i forskellige prisklasser. Fra efteråret er vareudbuddet tilrettet så kun varer, hvortil der kan knyttes en historie relevant for museets emner, forhandles. De enkelte varer, som kræver det, vil fremover være ledsaget af en kort historisk beretning. Teksterne til de forskellige varer skrives af Jens Busck.

Museets gæster kan næsten tage Skatkammerets bønnebog og Guldurets guldbibel med hjem fra museumsbutikken. Begge er kommet i nye udgaver i 2014.

The museum's visitors can almost take the Treasury's prayer book and the Golden Cage's gold bible home with them from the museum shop. Both were published in new editions in 2014.

BYGNINGER

Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme har ansvaret for restaurering og udvendig vedligehold af museets bygningsmasse. Arbejdet foregår i et godt samarbejde med museet, hvorfra chefkonservator Hanz Nyström deltager i diverse planlægnings- og byggemøder. I 2014 iværksattes en omfattende renovering af vinduerne på Rosenborg, et arbejde, der afsluttes i begyndelsen af 2015. Styrelsen har endvidere iværksat en omfattende renovering af murværk på bastionerne og stensætninger omkring voldgraven.

Året har i øvrigt været præget af museets egne store indvendige vedligeholdelsesopgaver og omflytninger i administrations- og værkstedsbygninger på Rosenborg: Sidehuset til Øster Voldgade 4B, den såkaldte "Mackepranglænge", er blevet taget i brug. I stueetagen er Gunhild Hvass flyttet ind i et nyindrettet konserveringsværksted. I samme etage er indrettet kontor for vagtmester Mette Lohse og vagtmesterafløser Kasper Greve samt pakke- og butikslagerrum. På 1. sal er ind-

rettet kontor til regnskabschef Gitte Bruun Lassen og løn- og personalemedarbejder Mathilde Hansen samt kontor til systemadministrator Tore Dalsgaard og museumsassistent Thomas Christensen. Det tidligere konserveringsværksted er indrettet til garderobe for opsynspersonalet.

Snedkerværkstedet i atelierbygningen ud til voldgraven er nedlagt, og bygningen er fuldstændigt renoveret og taget i brug som læringshus.

I Kommandantboligen er to kontorer og bagtrappen blevet renoveret. På 1. sal er indrettet nyt kontor til leder af læringsenheden Sissel Langkilde og kommunikationsmedarbejder Jeanne Sølbek samt nyt kontor til den kommende samlingschef. I stueetagen er indrettet nyt kontor til arkivar Kirsten Christiansen.

Kælderen er istandsat efter vandskade, og kloaker ombygget for at sikre mod opstigende vand.

Cafébygningen er indvendigt istandsat forud for overdragelse til ny forpagter.

Talrige nye arbejdslokaler blev taget i brug i 2014. På billedet ses Mathilde Hansen, løn- og personalemedarbejder, ved sin arbejdsplads.

In 2014 significant office space was added. The picture shows Mathilde Hansen, accountant and HR officer, by her desk.

DRIFTSGRUNDLAG, ØKONOMI OG ORGANISATION

Kongernes Samling, hvis vedtægtsbestemte navn stadig er: "De Danske Kongers Kronologiske Samling", er et kulturhistorisk museum og en selv-ejende institution, der er omfattet af og modtager statsligt driftstilskud i henhold til Museumsloven. Museet skal derfor opfylde lovens hovedformål, som er *at indsamle, registrere, bevare, forske og formidle* indenfor det virkeområde, som museet dækker. Dette virkeområde er beskrevet i en række kongelige resolutioner siden 1854 og sammenfattes på følgende måde: "Med udgangspunkt i malerier, møbler og andre genstande, som har tilknytning til den danske Kongefamilie, er samlingens formål at fremstille en del af Danmarkshistorien fra Christian 4.s regeringstid til nutiden". En forudsætning for at opfylde museets hovedformål, lovkrav og forventninger er selvfølgelig i første række, at det økonomiske grundlag er til stede. Museets driftsøkonomi er baseret på det statslige tilskud samt egne indtægter fremkommet ved entréopkrævning, butiksdrift, forpagtningsafgift fra museets café samt i mindre omfang salg af tjenesteydelser for eksempel rekvireret konservering. Erhvervelser til samlingerne, bevarings-, udstillings-, forsknings- og publikationsprojekter, der ligger ud over den basale virksomhed, er i reglen afhængige af offentlige særbevillinger eller tilskud fra private fonde. I et "almindeligt" år dækker det ordinære stats-tilskud ca. 30 % af de samlede udgifter, mens resten hovedsagelig dækkes af entréindtægter.

Museet er dermed et af de mest selvfinansierende i landet.

I skrivende stund er regnskabet for 2014 ikke færdigt og revideret. Der er for 2014 budgetteret med indtægter og udgifter, der balancerer med 26,8 mio. kr. Indtægterne består af et statstilskud, der inkl. kompensation for gratis adgang til unge under 18 år udgør 9,2 mio. kr. Omsætning i butik og øvrige driftsindtægter er budgetteret til 3,1 mio. kr. Den væsentligste indtægt er entré, som er budgetteret til 14,5 mio. kr. Ved årsskiftet var besøgstallet en del højere end budgetteret, og dette forhold sammen med en omlægning af entrébetalingen betyder, at museet forventer at komme ud af 2014 med et driftsoverskud for året på ca. 1,5 mio. kr. Alt i alt en positiv situation, der gør det muligt for museet at fortsætte udviklingen af nye projekter på flere fronter. Dele af tidligere års opsparede driftsoverskud er anvendt til gennemførelse af en række af de projekter, der er beskrevet i denne årsberetning.

The Scandinavian-Japan Sasakawa Foundation har doneret 50.000 kr. til udstilling i 2017: "Japan og japanisme i Kongehuset".

Fra 1. januar 2014 ændrede museet politik for entrébetaling: Den gamle ordning med krav om betaling for fototilladelse blev afskaffet, og pensionstrabatten bortfaldt. Samtidig sattes entréprisen lidt op, således at en voksenbillet til Rosenborg nu koster 90 kr. og til Amalienborg 70 kr. Ændringerne betyder samlet set en højere ind-

Riget regeredes blot 6 år fra denne stol. Frederik 8. skrivebordsstol er betrukket med gyldenlæder og i nyrenæssancestil ligesom resten af møblementet i hans arbejdsværelse.

The kingdom was ruled from this chair for just 6 years. Frederik VIII's desk chair is upholstered in golden leather in a Renaissance Revival style like the rest of the furnishings in his study.

tægt til museet, der bl.a. har muliggjort etablering af læringsenheden.

Vedtægter

De Danske Kongers Kronologiske Samling er oprettet ved kgl. resolution af 14. juni 1854, givet af Frederik 7., og har følgende ordlyd:

”Vi ville allernaadigst, at følgende paa Vort Slot Rosenborg værende Samlinger og Gjenstande, nemlig Kronings-insignierne med Kronjuvelerne og Diamanterne samt de øvrige Gjenstande, der opbevares i de saakaldte Regalieskabe, den egentlige chronologiske Samling, adskillige til Afbenyttelse ved høitidelige Lejligheder bestemte Apparater, saavel som andre forskjellige Sager, saasom Flora-danica-Stellet, Glassamlingen mm. desl., samt det egentlige Slotsbygning sinventarium herefter skulle udgjøre een Samling under navn af den chronologiske, at denne Samling betragtes som det Kongelige Huses uafhængelige Eiendom, arvelig fra Konge til Konge, og at den henlægges under Overbestyrelse af den af Vore Ministre, der har Foredraget i de Sager angaaende Vort Kongelige Huus, altsaa for Tiden Udenrigsministeren, samt Overhofmarskallen tilligemed den, som Vi ellers maatte finde for godt dertil at forordne.”

Bestyrelse

Hans Kongelige Højhed Prinsgemalen
Kulturminister Marianne Jelved

Direktion

Direktør, kammerherre, kabinetssekretær
Henning Fode
Museumsdirektør, mag.art. Jørgen Selmer

Organisatoriske ændringer i 2014

Museets organisation har i 2014 gennemgået en del ændringer, hvoraf de sidste træder i kraft ved årsskiftet 2014-15. Ændringerne er følgende:

Museet har overtaget H.M. Dronningens Håndbibliotek pr. 1/7 og ansat ny håndbibliotekar, Mikael Bøgh Rasmussen, pr. 1/9. Mikael Bøgh Rasmussen er kunsthistoriker, mag.art., ph.d. og kommer fra en stilling på Danmarks Kunstbibliotek.

På Amalienborg er cand.mag. Julie Mørk-Hansen ansat som arkivar og udfører desuden rekvireret arbejde for H.M. Dronningens private bibliotek.

Rengøringsfunktionen på Amalienborg og i Brede er udliciteret til firmaet Alt i Ren, der allerede varetager museets øvrige rengøring. De hidtidige deltid rengøringsjob på Amalienborg er nedlagt.

Chefkonserverator Hanz Nyström går på pension med udgangen af januar 2015. I stedet er oprettet en stilling som samlingschef, der pr. 1/1 2015 besættes med konservator Andreas Grinde, der kommer fra en stilling på Nationalmuseet.

Stillingen som direktionssekretær er nedlagt, og en del af opgaverne er fordelt på øvrige medarbejdere. Direktionssekretær Kirsten Christiansen fortsætter som arkivar refererende til samlingschefen. Stillingen indbefatter ud over arkivering bl.a. også forberedelse af genstandsregistreringen til indberetning til de centrale kulturarvsregistre.

Museumsinspektør Axel Harms har nu titel af formidlingschef og har fået tillagt ansvaret for den nye læringsenhed under ledelse af Sissel Dreijøe Langkilde og med tilknyttede læringspiloter. Læringspiloterne er studerende hentet fra museumsrelevante fag på universiteterne. Endvidere er der oprettet en stilling som systemadministrator, der

også refererer til Axel Harms. Systemadministratoren skal sikre en vel planlagt og eksekveret drift og udvikling af museets IT. Stillingen blev besat med Tore Dalsgaard, der kommer fra en tilsvarende stilling på Vikingeskibsmuseet i Roskilde.

Pedel Erik Larsen har som museumstekniker med reference til museumsdirektøren fået udvidet arbejdsområderne og er bl.a. blevet arbejdsleder for museumsassistent Thomas Christensen, der samtidig fortsætter halv tid i sin gamle

stilling som vagtmesterafløser og opsyn på Amalienborg.

Samarbejdsudvalget har i 2014 primært beskæftiget sig med en revision af personalehåndbogen og med de organisatoriske ændringer. Arbejdsmiljøudvalget har fokuseret på at rette op på påbud fra Arbejdstilsynet. Det har drejet sig om udskiftning af bærbare computere med faste arbejdsstationer samt øvrig sikring af ergonomisk bedst mulige arbejdsforhold.

PERSONALE

Museumsdirektør
Jørgen Selmer, mag.art.

ROSENBORG

Museumsinspektør
Jørgen Hein, cand.mag.

Museumsinspektør
Peter Kristiansen, cand.arch.

Formidlingschef
Axel Harms, cand.mag.
(nyoprettet stilling pr. 1/1)

Leder af læringsenheden
Sissel Dreijøe Langkilde, cand.
mag. (nyoprettet stilling pr. 1/4.)

Læringspiloter ansat pr. 1/8
Anne Kathrine Eckardt, Emil
Rosager Schaarup, Taus Toft
Christiansen, Eva Langebeck
Pedersen, Sanne Rasmussen.

Omvisere Tyge Andersen,
Kathrine G. Bjerregaard,
Nette Børkdal, Karen Haugaard
Christensen, Line Lærkholm-
Bengtzen, Preben Mellbye-
Hansen, Steffen Løvkjær
Pedersen, Hartmut Solmsdorff.

Kommunikationsmedarbejder
Jeanne Sølbeck, MA

Kommunikationsmedarbejder

Anne Oates, cand.mag. (ansat
1/6-31/7)

Systemadministrator
Tore Dalsgaard (nyoprettet
stilling pr. 1/11)

SEKRETARIAT
Regnskabschef Gitte Bruun
Lassen

Løn- og
personalemedarbejder
Mathilde Hansen

Direktionssekretær
Kirsten T. Christiansen (fra 1/1
2015 arkivar)

VAGT OG OPSYN
Vagtmester Mette Lohse

Vagtmesterafløser Kasper
Greve

Opsynspersonale Knud
Andersen, Søren Asp, Kai
Bang, Hannah Bitton, Karin
Blumensaadt, Jon Bresler,
Nette Børkdal, Christin
Callesen, Kenneth Dürr,
Jørgen Enge, Fraya Falsing,
Inge Lise Fürst, Dorte Glüsing,
Erik Grenaa, Emil Grønsund,
Elisabeth Hagland, Christina
Hansen, Denis Hansen, Camilla
Hansen, Henrik Hestbæk,
Sara Holm, Rune Jakobsen,

Erik Jeppesen, Annette
Koeller, Allan Lauridsen, Marie
Malmberg, Taeko Møller, Marina
Nielsen, Bo Nilsson, Bjarne
Pedersen, Frank Sergei, Lea
Stenfeldt, Amalie Stricker, Ninja
Theuerkauf, Jesper Thomsen,
Gertrud Vabamäe.

Museumspedel Erik Larsen (fra
1/1 2015 museumstekniker)

Museumsassistent Thomas
Christensen

AMALIENBORG

Museumsinspektør, daglig leder
Birgit Jenvold, mag.art.

Formidlingschef
Axel Harms, cand.mag.

Leder af læringsenheden
Sissel Dreijøe Langkilde, cand.
mag. (nyoprettet stilling pr. 1/4.)

Læringspiloter Anne
Kathrine Eckardt, Emil
Rosager Schaarup, Taus Toft
Christiansen, Eva Langebeck
Pedersen, Sanne Rasmussen.

Omvisere Tyge Andersen,
Esther Madsen, Birgitte
Bardtrum Momme, Steffen
Løvkjær Petersen.

Kommunikationsmedarbejder
Jeanne Sølbeck.

Studentermedarbejder
Christopher Sand-Iversen

Projektmedarbejder Jens
Busck, cand.mag. (ansat 1/9)

Projektmedarbejder Nina
Høgh-Jensen (fratrådt 27/2)

Arkivar Julie Mørk-Hansen,
cand.mag.

SEKRETARIAT
Administrativ medarbejder
Jacob V. Madsen

Systemadministrator
Tore Dalsgaard

VAGT OG OPSYN
Vagtmester Esther Madsen

Opsynspersonale Bodil
Aagerup, Tyge Andersen
(fratrådt 31/8), René Bobirk,
Thomas Christensen, Lise
Dahl Christensen (tiltrådt 1.
juli), Sarah Didrichsen, Hanne
Fuglsig, Mille Gregersen,
Gudrun Havsteen-Mikkelsen,
Elise H.B. Jensen, Karen Tønder
Kjærgaard, Anne Hedeager
Krag (tiltrådt 1/7), Camilla
Håkonsdatter Jørgensen,
Steffen Løvkjær Petersen,

Maria Malling, Birgitte Bardtrum
Momme, Simone Olsen, Morten
Petersen, Emma Nørholm Poole,
Mira Skardhamar (på barsel),
Vibeke Sass, Sussie Simonsen,
Bettina Suddergaard, Casper
Nexø Suddergaard (tiltrådt 1/6),
Vibeke Søndergaard, Betty
Sørensen, Lene Sørensen.

Rengøring Bodil Aagerup, Tho-
mas Christensen, Mille Greger-
sen, Maria Grønkjær, Camil-
la Håkonsdatter Jørgensen,
Emma Nørholm Poole. Pr. 1/10
overgik rengøringen på Ama-
lienborg og i Brede til firmaet
Alt i Ren, der i forvejen stod for
museets øvrige rengøringsop-
gaver. Som konsekvens heraf
blev museets egne deltidsren-
gøringsstillinger nedlagt.

BEVARING

Chefkonserverator
Hanz Nyström

Konservator Katia Johansen
Konservator Berit Møller
Konserveringstekniker
Tom Feilberg
Konserveringstekniker
Gunhild Hvass
Konserveringstekniker
Bodil Stauning
Studentermedhjælper

Rasmus Stenfalk

Museumsassistent
Mette Vejgaard Pedersen
(tiltrådt 1/8)

HENDES MAJESTÆT
DRONNINGENS
HÅNDBIBLIOTEK

Håndbibliotekar
Mikael Bøgh Rasmussen, mag.
art., ph.d. (tiltrådt 1/9)

CAFÉEN VED ROSENBORG

Forpagtet fra 1. maj 2014
af restauratør Marie Kure,
Restaurant Orangeriet,
Kongens Have, og åbnet under
navnet: ”The Garden Café,
Rosenborg”.

16/4 blev museumsdirektør
Jørgen Selmer udnævnt
til ridder af 1. grad af
Dannebrogordenen.

1/8 kunne chefkonserverator
Hanz Nyström fejre 25 års
jubilæum som ansat ved De
Danske Kongers Kronologiske
Samling.

KURSER, KONGRESSER, MØDER

ARRE, Association Résidences Royales Européenne

Jørgen Selmer og Axel Harms deltog i generalforsamling på Palacio Nacional de Mafra, Portugal. 22.-25. maj.

ICOM DEMHIST – ARRE

Jørgen Selmer, Birgit Jenvold og Axel Harms deltog i konferencen "Authenticity in the Conservation of Historic Houses and Palace-Museums". Afholdt på Palais de Compiègne og Versailles, 7.-11. oktober.

MUSEER OG SLOTTE I HOLLAND

Studietur for ledelsesgruppen 5.-7. november med besøg på en række museer og slotte med udfordringer sammenlignelige med Rosenborgs og Amalienborgs i form af små, autentiske historiske bygninger med stor publikumstilstrømning.

Jørgen Selmer

Slotsmuseernes direktørgruppes møder på henholdsvis Sønderborg Slot og Frederiksborg Slot. Kulturstyrelsens årsmøde i Nyborg. Studietur til Århus; besigtigelse af Marselisborg og udstillingen *Pas de Deux Royal* på AROS.

Jørgen Hein

The ivory groups årlige møde i Staatliches Museum i Schwerin og i Museum für Kunstgewerbe i Hamborg, 12.-14. maj.

Peter Kristiansen

MUSUND-seminar på Malmö Museer, Malmöhus. Kurer til og fra Riksarkivet i Oslo, Norge. Deltog i præsentationen af bogen "Danske Kongegrave" i Palæet i Roskilde under deltagelse af H.M. Dronningen. Tredages studietur med Kulturnattens bestyrelse til kulturnat i Bruxelles. Studietur til Århus; besigtigelse af Marselisborg og udstillingen *Pas de Deux Royal* på AROS.

Axel Harms

ODM's formidlingsseminar. Generalforsamling i Cruise Copenhagen Network. Sharing is Caring i DR Byen. Vært for seminar om nye standarder for service i turismeerhvervet på Rosenborg. Deltaget i workshops om udviklingen af kulturturismen i København. Oplæg om museumsformidling til Kultur M på Nationalmuseet.

Birgit Jenvold

Møder i Måltidspuljen. Studietur til Århus; besigtigelse af Marselisborg og udstillingen *Pas de Deux Royal* på AROS.

Tom Feilberg

12th International Symposium on Wood and Furniture Conservation, Rijksmuseum, Amsterdam.

Jens Busck

Konference om krigen i 1864 på Syddansk Universitet.

Julie Mørk-Hansen

Konferencen Fashion thinking – theory, history, practice på Syddansk Universitet/Designskolen Kolding. Møder i Dragt- og Måltidspuljerne.

Mikael Bøgh Rasmussen

Royal European Librarians' møde i Luxembourg, 6.-8. oktober. Arlis Nordens (Art Libraries Society Norden) danske sektions møde på Danmarks Kunstbibliotek, 28. november.

Hanz Nyström

LED-seminar i Ingeniørhuset

i København arrangeret af DTU. I forbindelse hermed besøg i Rosenborgs skatkammer. Klimaseminar i Odense, arrangeret af "Anderberg Klima". ODM's årlige orienteringsmøde, Hotel Comwell, Kolding.

Katia Johansen

Konferencen "Textile Räume: Seide im höfischen Interieur des 18. Jahrhunderts" i Potsdam, afholdt af det tyske konservatorforbund og Stiftung Preussische Schlösser und Gärten Berlin-Brandenburg. Orlov i april til arbejde i

Brasilien med bidrag til design og opstilling af stor dragtudstilling om designer og aktivist Zuzu Angel i São Paulo og konsulent ved oprettelse af den første brasilianske skole for tekstilkonservering i São Paulo.

STUDIETUR for personalet til Kronborg og M/S Museet for Søfart blev afholdt 28. april.

TILLIDSPOSTER

Jørgen Selmer

Medlem af Parkmuseernes styregruppe.
Medlem af repræsentantskabet for Wonderful Copenhagen.
Formand for Foreningen af Danske Museumsmænd.
Medlem af bestyrelsen for Skivefonden, Det Kgl. Skydeselskab.
Medlem af Kulturklubben.

Jørgen Hein

Medlem af repræsentantskabet for Ole Rømer Museet og Byhistorisk Samling og Arkiv.
Sekretær i Selskabet for Dansk Kulturhistorie.
Medlem af Det Kongelige Selskab for Fædrelandets Historie.
Editorial adviser for the Journal of the History of Collections, Oxford University Press.
Fellow of the London Society of Antiquaries.

Peter Kristiansen

Kasserer og medlem af bestyrelsen i Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring.
Medlem af bestyrelsen for Kulturnatten i København.
Medlem af styregruppen for MUSUND.
Medlem af bestyrelsen for Heraldisk Selskab.
Medlem af redaktionsrådet for Heraldisk Tidsskrift.

Axel Harms

Vicepræsident i European Royal Residences.
Formand for Parkmuseernes Marketinggruppe.
Medlem af Parkmuseernes Eventgruppe.
Medlem af Parkmuseernes Formidlingsgruppe.
Medlem af Kulturklubben.

Birgit Jenvold

Medlem af ICOMs ICFA – International Committee for Museums and Collections of Fine Arts.
Medlem af Dragtpuljen og Måltidspuljen.
Julie Mørk-Hansen:
Medlem af Dragtpuljen og Måltidspuljen. Medredaktør af Dragtpuljens Nyhedsbrev og hjemmeside.

Katia Johansen

Medlem af ICOMs Costume Committee, NKF, Dragtpuljen.

Mikael Bøgh Rasmussen

Medlem af Kulturstyrelsens forskningsvurderingspanel vedr. kunsthistoriske museer.
Suppleant for den danske repræsentant i Arlis Nordens bestyrelse.

MUSEETS MEDLEMSKABER

Arlis Norden (Art Libraries Society Norden)
ARRE, Association Résidences Royales Européenne
Association of Castles and Museums around the Baltic Sea
CODART, Dutch and Flemish art in museums worldwide
Dansk Bibliotekshistorisk Selskab
Dragtpuljen
DS, Dansk Standard
Foreningen for Boghaandværk
Foreningen Kulturnatten i København
Heraldisk Selskab
ICOM, International Council of Museums
ICOM, CC, International Committee for Conservation

ICOM, ICFA – International Committee for Museums and Collections of Fine Arts
IIC, The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works
Kulturklubben, København
Kunstkonserveringen
Måltidspuljen
NKF, Nordisk Konservatorforbund
ODM, Organisationen af Danske Museer
Ordenshistorisk Selskab
Royal European Librarians
SKM, Skandinavisk Museumsforbund
Specialmuseumsforeningen
VDR, Verband der Restauratoren
Våbenhistorisk Selskab

FN's generalsekretær H. E. Ban Ki-Moon og fru Ban Soon-Taek besøgte Rosenborg i 2014, hvor de blev vist rundt af Jørgen Selmer.

The Secretary-General of the UN, Ban Ki-moon, and his wife Ban Soon-Taek visited Rosenborg in 2014, where they were shown around by Jørgen Selmer.

SUMMARY

The Royal Danish Collection is Danish history from a royal perspective.

At Rosenborg Castle and Amalienborg Palace in Copenhagen, the public is afforded a unique insight into the life of Denmark's kings and queens – the people behind the Danish monarchy.

The best examples of the furniture, art treasures, and rarities which the kings collected through the centuries, for their own enjoyment and to show off to visitors from near and afar, are displayed in well-preserved interiors stemming from the 1600s to the 1900s. The regalia, including the priceless crowns and crown jewels, are kept in the basement at Rosenborg.

2014 was a promising year for the museum, which included taking over HM the Queen's Reference Library, opening the learning unit, and receiving 365,000 visitors, the third highest number of visitors since the museum opened to the public in 1838.

Promising, because an organisational transfer of HM the Queen's Reference Library to the Danish Royal Collection has created new opportunities for research and, not least, dissemination of the Reference Library's rich collection in tandem with the museum's other collections and activities.

Promising, because a new learning unit also means an increased focus on engaging with the Danish visitors to a museum that primarily has an international public.

Promising, because the high visitor numbers have secured the capital to develop the organization internally, for example with new positions and new offices and workshops, which together support the development of that which is the aim of all museums: collection, registration, conservation, research, and dissemination.

HM the Queen's Reference Library was founded in 1746 by Frederik V, and is still the Royal Family's library. The library is located in Christian VIII's Palace at Amalienborg and the Royal Staterooms at Christiansborg Palace. It includes unique collections of books, drawings, musical publications, photographs, and films - in all approximately 3 km of shelves and cupboards.

The new learning unit has the strategic aim of putting learning at the centre of all forms of dissemination that stem from the museum. In practice this means that offers which, for example, are developed for school children, are from the outset designed to be easily adapted for families. A learning center has been furnished in an old atelier building just opposite Rosenborg. Here five learning pilots have since September received the first classes for an introduction, before their visit to the castle itself.

In 2014 Rosenborg was visited by 270,000 people and Amalienborg by 95,000. The museum is thus one of the most visited in Denmark, and is an important tourist attraction, since two thirds of its visitors come from abroad.

Dronning Caroline Amalies biblioteksrum i nygotisk stil på Amalienborg indgår som en velbevaret helhed i H.M. Dronningens Håndbibliotek.

Queen Caroline Amalie's library in the Gothic Revival style at Amalienborg is a well-preserved whole within HM the Queen's Reference Library.

Kongernes Samling på Rosenborg og Amalienborg giver et enestående indblik i livet for Danmarks konger og dronninger – menneskene bag det danske monarki. Se kunstsammene, de uvurderlige kroner og kronjuveler og bliv klogere på, hvordan kongefamilierne indrettede sig – og i det hele taget så på verden. Kongernes Samling er Danmarkshistorie i kongeligt perspektiv.

The Royal Danish Collection at Rosenborg and Amalienborg affords a unique insight into the lives of the kings and queens of Denmark – the people behind the Danish monarchy. See works of art, the priceless crowns and crown jewels, and learn about how the royal families lived – and how they saw the world. The Royal Danish Collection is Danish history from a royal perspective.

